

Ocena systemu podatkowego w opinii przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego

Ksenia Czubakowska*, Angelika Grodzińska**

Streszczenie: Cel – celem artykułu jest ocena stosowanego systemu podatkowego, zwłaszcza podatków CIT, PIT i VAT oraz zmiany wprowadzane przez organy podatkowe. Aby zbadać polski system podatkowy, przeprowadzono ankietę wśród przedsiębiorców w województwie zachodniopomorskim. Jej celem było uzyskanie opinii przedsiębiorców na temat otoczenia podatkowego spółek, przedstawienie relacji z władzami podatkowymi i kontrolą podatkową oraz stosowanych ulatwień podatkowych. Metodologia badania – zastosowano kwestionariusz i ankiety skierowano do 30 spółek. Wszystkie prawidłowo wypełnione zakwalifikowano do analizy. Ankietowano głównych księgowych, dyrektorów finansowych oraz osoby zajmujące się podatkami w firmie. Respondenci mieli odpowiedzieć na 13 pytań. Wynik – w artykule przedstawiono istotę systemu podatkowego oraz wyniki badania stosowanych podatków. Na tej podstawie stwierdzono, że przepisy podatkowe są nieobiektywne i zbyt często zmieniane, co wywołuje wiele nieporozumień między podatkami i organami podatkowymi. Oryginalność/Wartość – na podstawie wyników z przeprowadzonej analizy podatków stosowanych w spółkach stwierdza się, że częste zmiany przepisów podatkowych i ich błędna interpretacja mają duży wpływ na ocenę całego systemu podatkowego.

Słowa kluczowe: system podatkowy, kontrola, podatki

Wprowadzenie

System podatkowy w Polsce jest skomplikowany. Począwszy od wczesnych lat 90. XX wieku, przechodzi stopniową reformę. Miał zachęcać podatników do tworzenia nowych miejsc pracy i inwestowania w Polsce. Podatki mają bowiem ogromny wpływ na rynek pracy, ponieważ oddziałują na koszty pracy. Im większe koszty pracy, tym mniejszy popyt na zatrudnienie. Obowiązujący system podatkowy w każdym państwie powinien działać sprawnie, gdyż w dużym stopniu wpływa na rozwój danego kraju.

Celem artykułu jest ocena stosowanego systemu podatkowego, zwłaszcza podatków CIT, PIT i VAT. Ponadto przedstawiono wyniki badań regulacji ZUS oraz zmiany wprowadzane przez organy podatkowe. Zwrócono także uwagę na kontrole przeprowadzane przez organy podatkowe i rozliczenia podatku dochodowego. Pokazano, jak respondenci oceniają wnoszone odwołania od negatywnej decyzji wydawanej przez organy pierwszej

---

* prof. dr hab. Ksenia Czubakowska, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Instytut Rachunkowości, ul. A. Mickiewicza 64, 71-101 Szczecin.

** mgr Angelika Grodzińska, Uniwersytet Szczeciński, Wydział Prawa i Administracji, ul. Narutowicza 17A, 70-240 Szczecin, e-mail: agrodzinska@mec.univ.szczecin.pl.

instancji i odpowiedzi na składane wnioski o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów podatkowych przez odpowiednie organy podatkowe. Warto dodać, że opinie te, mimo że są interesujące, nie wyczerpują wszystkich problemów. Pomocne mogą tu być zamieszczone w artykule tabele. Do prezentacji miar wartości i skal pomiarowych systemu podatkowego i rachunkowości zastosowano podejście dedukcyjne.

1. Istota systemu podatkowego

Przez system podatkowy rozumie się ogół podatków występujących w określonym czasie, w danym państwie, wzajemnie ze sobą powiązanych i od siebie uzależnionych, tworzących pewną całość (Dzwonkowski 2010: 11). System podatkowy można też zdefiniować jako całokształt prawno-organizacyjnych form opodatkowania (Gomułowicz 2011: 243). Rzadko tworzy on jednolitą, zwartą całość. Prawidłowe postępowanie kształtuje się w wyniku długiego czasu, gdy formułują się nowe rodzaje opodatkowania oraz zacierają lub modyfikują dawne podatki.

System podatkowy powinien być zgodny, spójny i kompletny, skonstruowany według zasad podatkowych, łączyć wszystkie funkcje podatków, zwłaszcza funkcję redystrybucyjną i fiskalną.

Największe znaczenie ma funkcja fiskalna. Podatki, podobnie jak w dawnych czasach, pokrywają główne wydatki publiczne. Mają za zadanie dostarczać jak najwyższe wpływy do danego budżetu. Jeśli tak nie jest, funkcja ta nie jest pełniona.

Termin „funkcja fiskalna” budzi wiele wątpliwości, często bywa nieprawidłowo definiowany. Pojęcie to w szerokim znaczeniu, oznacza zarówno politykę społeczną i ekonomiczną, jak i różne formy podziału dochodu narodowego. Podatki mają pełnić nie tylko funkcje dochodowe, ale także funkcje społeczne i ekonomiczne. Cel fiskalny, będący dziś jednym z ważniejszych motywów pobierania podatków, przesądza o ich konstrukcji.

Funkcja redystrybucyjna podatków polega na ich wykorzystywaniu do podziału dochodów i majątku między podatnikami a państwem (Ofiarski 2010: 31). Głównym instrumentem pełnienia tej funkcji jest system podatkowy. Dzięki podatkom następuje redystrybucja dochodu i majątku narodowego pomiędzy podatnikami, a związkami publiczno-prawnymi. Jej zakres zależy od struktury podatkowej. Jest szerszy w krajach o wielu sektorach gospodarczych. Ponieważ podatki pozwalają przemieszczać środki finansowe do budżetu państwa, możliwe jest wykonywanie zadań społecznych, oświatowych i obronnych. Podatki pozwalają także określić udział w dochodzie narodowym tych podmiotów, w stosunku do których państwo nie może używać innych instrumentów.

Zbudowanie spójnego i logicznego systemu podatkowego jest możliwe wówczas, gdy zostaną wzięte pod uwagę główne postulaty prawne i ekonomiczne, które powinny pojawić się w jego treści. Dotyczą one:

- przejrzystości aktów prawnych, które składają się na system podatkowy,
- wewnętrznej spójności aktów,
- logicznej struktury aktów.

Uwzględniając zmiany w systemie podatkowym lub konieczność przebudowy aktualnego systemu, należy wziąć pod uwagę także wymogi ekonomiczne, a przede wszystkim:

- wybór odpowiednich źródeł podatkowych,
- wybór prawidłowej formy procesu ekonomicznego do opodatkowania,
- określenie podmiotu podatkowego,

- ustalenie granic opodatkowania.

Otoczenie, w którym działa dany system, narzuca pewne rozwiązania i blokuje możliwości wyboru. Każdy czynnik oddziałuje na ten system w inny sposób i z różną siłą. Na jego kształt wpływają nie tylko czynniki historyczne, ale także warunki administracyjne, ekonomiczne i polityczne.

Tradycje historyczne nakazują zachować ostrożność przy podejmowaniu decyzji co do zmiany podatków, ponieważ dotychczasowe zakorzeniły się już w układzie społeczno-gospodarczym na tyle, że ich uciążliwość jest coraz mniej zauważana. Ludzie niechętnie odnoszą się do wszelkich zmian, zwłaszcza gdy uważają, że obowiązek podatkowy stał się bardziej kłopotliwy niż był do tej pory.

Obecne struktury polityczne i administracyjne także decydują o wyborze podstawy opodatkowania i zarządzania systemem podatkowym. Ponadto inny jest system podatkowy w państwie, w którym struktury samorządowe osiągnęły samodzielność i zostały wyodrębnione z jednolitych struktur administracji państwowej.

Na kształt systemów podatkowych oddziałują warunki ekonomiczne w poszczególnych krajach. Od nich zależy bowiem, jakie będą stosowane rodzaje podatków i techniki ich poboru. W krajach wysoko uprzemysłowionych (Szczodrowski 2007: 28) występują następujące zjawiska:

- a) jest bardzo liczna grupa ludzi legitymujących się wysokim poziomem życia, co powoduje, że podatek dochodowy jest bardzo wydajnym źródłem dochodów państwa; może on pozbawiać podatników istotnej części dochodu, ale zarazem być znośny dla nich, gdyż pozostała część zapewnia mu dobry standard życiowy;
- b) ze względu na wysoki podział pracy zdecydowana większość dochodów jest wypłacana przez osoby trzecie (wynagrodzenia, honoraria, dywidendy, czynsze itp.), co znacznie ułatwia kontrolę deklaracji podatkowych i ogranicza możliwość nadużyć;
- c) przy wielkiej liczbie przedsiębiorstw są one z reguły zobowiązane do prowadzenia rachunkowości, co pozwala na stosowanie bardziej skomplikowanych technik podatkowych, na przykład precyzyjnej wyceny przedmiotu opodatkowania czy stosowanie tak zwanej przyspieszonej amortyzacji;
- d) znajomość prowadzenia rachunkowości w społeczeństwie jest na tyle rozpowszechniona, że umożliwia sporządzenie szczegółowej deklaracji podatkowej.

W krajach słabo rozwiniętych (Szczodrowski 2007: 29) konstrukcja systemów podatkowych musi uwzględniać następujące fakty:

- a) wobec niskiego poziomu życia ludności ogólny ciężar podatków nie może być duży, a więc i dochody państwa nie mogą być wysokie;
- b) niski poziom dochodów pieniężnych, a tylko nieliczna grupa ludzi uzyskuje dochody relatywnie wysokie, rozpowszechniony jest barter oraz dużą rolę odgrywa rozdrobnione rolnictwo i rzemiosło, wszystko to niemożliwe zastosoowanie opodatkowania dochodu jako istotnego źródła dochodów budżetowych;
- c) niewielki zakres stosowania rachunkowości raczej wyklucza stosowanie podatku od obrotu, zwłaszcza podatku od wartości dodanej;
- d) niskie wykształcenie społeczeństwa oraz słabość aparatu skarbowego wymagają wykorzystywania prostych przedmiotów opodatkowania i technik poboru podatku.

Konstruując system podatkowy, należy również uwzględnić wszystkie ewentualne bariery, ponieważ wszelkie dodatkowe zmiany nie są łatwe do przeprowadzenia.

W polskim systemie podatkowym (Żurawska 2011: 49) wyróżnia się:

- a) podatki bezpośrednie, które wiążą się z dochodem osiąganym przez podmiot gospodarczy; zalicza się do nich podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek dochodowy od osób prawnych, podatek od spadków i darowizn, podatek od czynności cywilnoprawnych, podatek rolny, podatek leśny, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych, podatek tonażowy;
- b) podatki pośrednie, które są płacone przy nabywaniu określonego dobra lub usług; zalicza się do nich podatek od towarów i usług, podatek akcyzowy, podatek od gier.

Konstrukcja systemu podatkowego nie może być tworzona *ad hoc*, lecz powinna uwzględniać pewne utrudnienia, a szczególnie możliwość uzyskania dochodów i sposób pobierania podatku. Ponadto należy przestrzegać praw obciążających działalność jednostki i zasady równości wobec prawa.

2. Znaczenie kontroli organów podatkowych w systemie podatkowym

W prawie podatkowym można wyróżnić kontrolę podatkową, kontrolę skarbową oraz kontrolę formalną, która w ordynacji podatkowej jest określona jako czynności sprawdzające. Rodzaje kontroli są ze sobą ściśle powiązane, jednak ich cel jest zupełnie inny.

Kontrolę podatkową regulują przepisy Działu VI Ordynacji podatkowej (Flisek 2011: art. 281). Zgodnie z art. 281 § 2, jej celem jest sprawdzenie, czy kontrolowani wywiązują się z obowiązków wynikających z przepisów prawa podatkowego. Oznacza to, że jest to badanie zgodności stanu faktycznego z prawem. Stwierdzenie niezgodności zobowiązuje kontrolowanych do usunięcia nieprawidłowości bądź ich skutków. Można też dostosować wobec nich sankcje, które w przyszłości skłonią ich do zachowań zgodnych z prawem.

Kontrolować można podatników, płatników, inkasentów podatkowych, a także następców prawnych tych podmiotów (Olesińska 2009: 245). Do przeprowadzenia szczególnego rodzaju kontroli podatkowej uprawniony jest minister finansów, natomiast do kontroli podatkowej są uprawnione następujące organy pierwszej instancji:

- naczelnik urzędu skarbowego,
- naczelnik urzędu celnego,
- wójt, burmistrz (prezydent miasta), starosta lub marszałek województwa.

Kontrola podatkowa jest podejmowana wyłącznie z urzędu, co oznacza, że organ podatkowy w żaden sposób nie jest związany wnioskami o podjęcie czynności kontrolnych składanymi przez inne podmioty, w tym przez podatników, płatników czy inkasentów. Kontrola podatkowa (Głuchowski, Patyk, 2009: 358) jest przeprowadzana na podstawie imiennego upoważnienia udzielonego przez:

- a) naczelnika urzędu skarbowego lub osobę zastępującą naczelnika urzędu skarbowego pracownikom tego urzędu;
- b) naczelnika urzędu celnego lub osobę zastępującą naczelnika urzędu celnego funkcjonariuszom celnym i pracownikom tego urzędu;
- c) wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starostę lub marszałka województwa lub osobę zastępującą wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starostę lub marszałka województwa, albo skarbnika jednostki samorządu terytorialnego pracownikom urzędu gminy (miasta), starostwa lub urzędu marszałkowskiego;
- d) ministra właściwego do spraw finansów publicznych lub osobę zastępującą ministra właściwego do spraw finansów publicznych pracownikom urzędu obsługującego tego ministra.

Do zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli podatkowej są używane odpowiednie formularze, określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 25 listopada 2011 roku w sprawie wzoru zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli podatkowej (DzU 2011, nr 267, poz. 1580). Wzór imiennego upoważnienia do przeprowadzenia kontroli podatkowej określono w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2011 roku w sprawie wzoru imiennego upoważnienia do przeprowadzenia kontroli podatkowej (DzU 2011, nr 274, poz. 1619). Po przeprowadzeniu kontroli, kontrolujący sporządza protokół w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden doręcza kontrolowanemu. Po otrzymaniu protokołu, kontrolowany może wnieść zastrzeżenia lub wyjaśnienia do protokołu, a także ma prawo złożyć korekty deklaracji. Skorzystanie z tych uprawnień przez kontrolowanego jest ograniczone czasem.

3. Cel i zakres badania systemu podatkowego

Aby zbadać polski system podatkowy, przeprowadzono ankietę (anonimowo) wśród przedsiębiorców w województwie zachodniopomorskim. Jej celem było uzyskanie opinii przedsiębiorców na temat otoczenia podatkowego spółek, przedstawienie relacji z władzami podatkowymi i kontrola podatkowa oraz stosowanych ulatwień podatkowych.

Kwestionariusz ankiety skierowano do 30 spółek. Wszystkie prawidłowo wypełnione zakwalifikowano do analizy. Badanie przeprowadzone w lutym i maju 2011 roku. Ankietowano głównych księgowych, dyrektorów finansowych oraz osoby zajmujące się podatkami w firmie, które miały wieloletni staż pracy oraz praktyczne doświadczenie w sektorze finansów i w zakresie kontaktów z organami podatkowymi. Respondenci mieli odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Jak ocenia Pan/Pani obecny system podatkowy dotyczący CIT:
 bardzo skomplikowane   skomplikowane   proste   optymalne
2. Jak ocenia Pan/Pani obecny system podatkowy dotyczący PIT:
 bardzo skomplikowane   skomplikowane   proste   optymalne
3. Jak ocenia Pan/Pani obecny system podatkowy dotyczący VAT:
 bardzo skomplikowane   skomplikowane   proste   optymalne
4. Jak ocenia Pan/Pani obecny system podatkowy odnośnie do regulacji w zakresie ZUS:
 bardzo skomplikowane   skomplikowane   proste   optymalne
5. Gdyby Pan/Pani mógł/mogła podejmować decyzje, jakie kwestie byłyby najważniejsze?
 zmniejszenie liczby podatków
 poprawa poziomu wiedzy urzędników skarbowych
 wprowadzenie przejrzystych procedur działania administracji podatkowej
6. W jaki sposób ocenia Pan/Pani swoje relacje z organami podatkowymi?
 bardzo dobre   dobre   złe   bardzo złe
7. W jakich obszarach Pan/Pani relacje z organami podatkowymi są trudne?
 podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)
 podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)
 podatek od towarów i usług (VAT)
 składki na ubezpieczenia społeczne
 nie mam zdania

8. Czy kiedykolwiek Pan/Pani firma złożyła wniosek o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów podatkowych? Jeśli tak, to jaka była odpowiedź.
- firma nie składała wniosku
  - stanowisko zostało uznane za prawidłowe
  - stanowisko zostało uznane za nieprawidłowe
  - składałem/składałam kilka wniosków i uzyskano różne odpowiedzi
9. Czy Pan/Pani firma miała kontrolę podatkową w ostatnich trzech latach?
- nie
  - tak – 1 raz
  - tak – więcej niż 1 raz
10. Jaki był charakter przeprowadzonej w ostatnim czasie kontroli podatkowej?
- ogólny
  - kontrola dotycząca złożenia wniosku o zwrot podatku VAT
  - kontrola rutynowa wybranego podatku
  - kontrola dotycząca danego obowiązku podatkowego
11. Czy korzystają Pan/Pani z uproszczeń rozliczeń podatku dochodowego? Jeśli tak, to z jakich?
- uproszczone zaliczki na podatek dochodowy
  - rozliczanie różnic kursowych zgodnie z ustawą o rachunkowości
  - odpisy związane z nabyciem nowych technologii
  - inne
  - nie korzystam
12. Gdy Pan/Pani nie jest w stanie osiągnąć porozumienia z organami podatkowymi w konkretnej sprawie i to po otrzymaniu negatywnej decyzji wydanej przez organy pierwszej instancji, złoży Pan/Pani odwołanie od niej?
- tak
  - prawdopodobnie tak
  - raczej nie
  - nie
13. Jeśli Pan/Pani składa kiedykolwiek odwołanie od decyzji organu pierwszej instancji, jak zostało ono rozstrzygnięte dla firmy?
- korzystnie
  - częściowo korzystnie
  - niekorzystnie
  - nigdy nie złożyliśmy odwołań

4. Ocena systemu podatkowego przez respondentów

Ocenę obecnego systemu podatkowego, zwłaszcza przepisów dotyczących opodatkowania CIT, PIT, VAT oraz obciążeń ZUS przedstawiono w tabelach 1–4.

Tabela 1

Ocena obowiązującego opodatkowania CIT

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Bardzo skomplikowane	4	13,3
Skomplikowane	18	60,0
Proste	2	6,7
Optymalne	6	20,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość ankietowanych (60%) stwierdziła, że system podatkowy jest skomplikowany. Ich zdaniem mogą mieć wpływ na zmiany regulacji CIT. Jedynie dla 6,7% badanych przepisy nie stwarzają żadnych problemów.

Podatek dochodowy od osób fizycznych uzyskał podobne oceny (tabela 2). Ponad połowa ankietowanych niezbyt dobrze oceniła przepisy PIT. Zastrzeżenia dotyczyły rozumienia odpowiednich przepisów i zmiany wprowadzone przez organy podatkowe. Prawie dla jednej trzeciej ankietowanych przepisy te były optymalne. Można to rozpatrywać z punktu widzenia płatnika bądź osoby fizycznej, która jest podatnikiem.

Tabela 2

Ocena obowiązującego opodatkowania PIT

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Bardzo skomplikowane	3	10,0
Skomplikowane	16	53,3
Proste	3	10,0
Optymalne	8	26,7
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Prawdopodobnie więcej ankietowanych płatników dokonuje rozliczeń PIT w odniesieniu do osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, umowy zlecenia, czy umowy o dzieło, które nie są zbyt trudne. Podatnicy również uważają, że przepisy – chociażby dotyczące rozliczenia PIT z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, nie powodują większych trudności.

Inaczej jest z podatkiem od towarów i usług. Aż 56,6% badanych stwierdziło, że regulacje te są skomplikowane, a 6,7% – proste. Na negatywną ocenę VAT wpływają częste zmiany przepisów, ich złożoność i brak zgodności poszczególnych przepisów z dyrektywami unijnymi, co prowadzi do sporów podatników z polskimi organami podatkowymi. Wyniki badań dotyczących podatku VAT przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3

Ocena obowiązującego stosowanego VAT

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Bardzo skomplikowane	3	10,0
Skomplikowane	17	56,6
Proste	2	6,7
Optymalne	8	26,7
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Ocenę przepisów dotyczących ZUS przedstawiono w tabeli 4. Połowa badanych (50%) uznała obowiązujące regulacje za skomplikowane, co może się wiązać z ich stabilnością.

Tabela 4

Obecny system podatkowy dotyczący ZUS

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Bardzo skomplikowane	2	6,7
Skomplikowane	15	50,0
Proste	4	13,3
Optymalne	9	30,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Z przedstawionych danych wynika, że obecny system podatkowy i przepisy podatkowe, zwłaszcza w zakresie CIT i VAT, nie są przyjazne podatnikom. Niejasne przepisy bardzo często prowadzą do błędnej ich interpretacji i konfliktów między podatnikami a podmiotem opodatkowania. Zróżnicowane relacje gospodarcze, rodzaj prowadzonej działalności i jej otoczenie sprawiają, że każdy przedsiębiorca przywiązuje różną wagę do decyzji podejmowanych przez Ministerstwo Finansów. Respondentów zapytano, które kwestie uznałyby za najważniejsze. Odpowiedzi przedstawiono w tabelach 5–8.

Tabela 5

Które spośród wymienionych tytułów można uznać za najważniejsze?

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Zmniejszenie liczby podatków	5	16,7
Poprawa poziomu wiedzy urzędników skarbowych	7	23,3
Wprowadzenie przejrzystych procedur działania administracji podatkowej	6	20,0
Inne	12	40,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Większość respondentów podała inne kwestie, wymienione w ankiecie. Najistotniejsze okazały się oczekiwania związane z wydaniem przez Ministerstwo Finansów ogólnych interpretacji najbardziej wątpliwych kwestii podatkowych. Nie liczą oni na wyjaśnienia pojedynczych sytuacji, lecz na reformy, które pozwolą zapewnić stabilność przepisów prawa podatkowego.

Do ważnych spraw zaliczono poprawę wiedzy urzędników skarbowych, a także wprowadzenie przejrzystych procedur działania administracji podatkowej. W ostatnich kilku latach daje się zauważyć poprawę między innymi sposobu prowadzenia kontroli podatkowych, szybkości postępowania, przestrzegania głównych zasad proceduralnych. Ankietowani nadal oczekują poprawy pod tym względem.

Bardzo ważna jest ocena przedsiębiorców i ich relacji z organami podatkowymi. Ponad 80% ankietowanych uznało je za dobre. Uzyskane wyniki przedstawiono w tabeli 6.

Tabela 6

Relacje przedsiębiorców z organami podatkowymi

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Bardzo dobre	3	10,0
Dobre	25	83,3
Złe	2	6,7
Bardzo złe	–	–
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Z przeprowadzonego badania wynika, że największe problemy w relacji podatnik – organy skarbowe są związane z podatkiem VAT i CIT. Fakt ten nie jest zaskakujący, ponieważ są to podstawowe podatki płacone przez przedsiębiorcę. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7

Relacje przedsiębiorców z organami podatkowymi uznane przez nich za trudne

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)	4	13,3
Podatek dochodowy od osób prawnych (CIT)	10	33,3
Podatek od towarów i usług (VAT)	12	40,0
Składki na ubezpieczenia społeczne	2	6,7
Nie mam zdania	2	6,7
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Jednym z głównych utrudnień dla przedsiębiorcy jest zmienność zasad i czasu obowiązywania ustaw, na przykład ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych obowiązuje już 20 lat, a ustawa o podatku od towarów i usług – 8 lat. Przez kilkanaście lat, można było rozwiązać wiele wątpliwych kwestii, z zakresu podatku CIT i rozwiązać liczne wątpliwości związane z podatkiem VAT.

Interpretacje indywidualne to jedno z narzędzi chroniących podatnika. Pozwalają one na zmianę stanowiska organu podatkowego w wyniku odmiennej interpretacji określonego przepisu prawa podatkowego. Jedna trzecia przedsiębiorców (33,3%) przyznała, że nie składała wniosku o interpretację przepisów podatkowych. Można uznać, że przepisy podatkowe są zgodne z prawem i nie wymagają dodatkowej interpretacji. Zaledwie 6,7% osób, które złożyły wniosek, stwierdziło, że otrzymali negatywną odpowiedź. Wyniki przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8

Odpowiedzi na wnioski o wydanie indywidualnej interpretacji przepisów podatkowych

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Firma nie składała wniosku	10	33,3
Stanowisko zostało uznane za prawidłowe	14	46,7
Stanowisko zostało uznane za nieprawidłowe	2	6,7
Składaliśmy kilka wniosków i uzyskaliśmy różne odpowiedzi	4	13,3
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Zarówno organy podatkowe, jak i organy skarbowe mają prawo do przeprowadzenia kontroli przedsiębiorców. Rodzaj, zakres i jej częstotliwość mogą być różne. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że w ostatnich trzech latach (13,3%) ankietowanych nie miało kontroli podatkowej, lecz połowa respondentów stwierdziła, że kontrolowano ich więcej niż raz. Wyniki przedstawiono w tabelach 9–10.

Tabela 9

Częstotliwość kontroli podatkowej w ciągu trzech lat

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Nie	4	13,3
Tak – raz	11	36,7
Tak – więcej niż raz	15	50,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Prawdopodobnie, częstotliwość przeprowadzenia kontroli przez organy podatkowe zależy od prowadzonej działalności i raportowanych transakcji. Z przeprowadzonych badań wynika, iż jednym z najczęstszych powodów kontroli w przedsiębiorstwach jest złożenie wniosku o zwrot podatku VAT. Uzyskane odpowiedzi przedstawia tabela 10.

Tabela 10

Rodzaj przeprowadzonej kontroli podatkowej

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Kontrola ogólna	8	26,7
Kontrola po złożeniu wniosku o zwrot podatku VAT	13	43,3
Kontrola rutynowa dotycząca konkretnego podatku	7	23,3
Kontrola dotycząca danego obowiązku podatkowego	2	6,7
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Wyniki ankiety potwierdziły, iż przedsiębiorcy korzystali z udogodnień dotyczących rozliczania podatku dochodowego od osób prawnych, lecz pod warunkiem, że ich stosowanie nie wiązało się z wątpliwościami interpretacyjnymi.

Za najpowszechniejsze udogodnienia firmy uznały uproszczone rozliczanie zaliczek na podatek dochodowy – 63,3%. Warto zwrócić uwagę na coraz większą popularność ustalania różnic kursowych dla celów podatkowych zgodnie z ustawą o rachunkowości. Przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych dotyczące obliczania różnic kursowych są często niejasne, co powoduje wiele sporów między podatnikami a organami podatkowymi. Przedsiębiorcy nie są zainteresowani możliwościami korzystania z ulg podatkowych przy nabywaniu nowych technologii (tab. 11).

Tabela 11

Uproszczenia w rozliczeniach podatku dochodowego

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Uproszczone zaliczki na podatek dochodowy	19	63,3
Rozliczanie różnic kursowych zgodnie z ustawą o rachunkowości	8	26,7
Odpisy związane z nabyciem nowych technologii	–	–
Inne	2	6,7
Nie korzystam	1	3,3
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Nieodłącznym elementem systemu podatkowego są nieporozumienia między podatnikami a organami podatkowymi. W dużym stopniu wynikają one z rozbieżności interesów fiskusa i podatników. Podatnicy nie chcą korzystać ze środków odwoławczych w przekonaniu, że wejdą w spór z fiskusem, który zakończy się kontrolą podatkową, albo z powodu nieznanności samych procedur odwoławczych.

Wyniki ankiety pokazują, że wśród podatników rośnie świadomość możliwości, jakie stwarza proces odwoławczy. W sporze z organami podatkowymi podatnicy chętnie podejmują dyskusję i dowodzą swoich racji. Odpowiedzi respondentów przedstawiono w tabelach 12 i 13.

Tabela 12

Liczba wniesionych odwołań od negatywnej decyzji wydanej przez organ pierwszej instancji

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	udział (%)
Tak	12	40,0
Prawdopodobnie tak	14	46,7
Raczej nie	3	10,0
Nie	1	3,3
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Tabela 13

Ocena reakcji na odwołanie od decyzji organu pierwszej instancji

Wyszczególnienie	Osoby badane	
	liczba osób	dział (%)
Korzystnie	8	26,6
Częściowo korzystnie	5	16,7
Niekorzystnie	2	6,7
Nigdy nie złożyliśmy odwołań	15	50,0
Ogółem	30	100,0

Źródło: badania własne.

Na postawę podatników (46,7%) wobec odwołań od negatywnej decyzji organu pierwszej instancji mają wpływ przede wszystkim doświadczenia. Organy wyższej instancji uwzględniły w pełni 26,6% odwołań, a częściowo – 16,7%. Podatnicy bardzo często korzystali z profesjonalnej pomocy doradców podatkowych, co wpłynęło na wysoką skuteczność odwołań. Jednak aż w 50% przedsiębiorców nie składało wniosków odwoławczych i nie korzystało z doradców podatkowych.

Uwagi końcowe

System podatkowy i kształtowanie podatków ma duży wpływ na rozwój gospodarki narodowej. Jeżeli podatki są zbyt wysokie, to społeczeństwo ogranicza wydatki, co oddziałuje na popyt i hamuje wzrost gospodarczy. System podatkowy jest przedmiotem zainteresowania wielu naukowców i praktyków, którzy prowadzą różne badania.

W artykule przedstawiono istotę systemu podatkowego oraz wyniki badania stosowanych podatków, relacji organów podatkowych z podatnikami, wyjaśnień dotyczących interpretacji przepisów podatkowych i stosowanych kontroli podatkowej. Na tej podstawie stwierdzono, że przepisy podatkowe są nieobiektywne i zbyt często zmieniane, co wywołuje wiele nieporozumień między podatnikami i organami podatkowymi.

Swoje relacje z organami podatkowymi respondenci ocenili pozytywnie. Ponad 90% ankietowanych uznało je za dobre lub bardzo dobre. Wynika to ze znacznej poprawy wiedzy urzędników oraz lepszego przygotowania podatników do rozliczania podatków. Częste zmiany przepisów podatkowych i ich błędna interpretacja mają bardzo duży wpływ na ocenę całego systemu podatkowego.

Literatura

- Dzwonkowski H. (2010), *Prawo podatkowe*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.
 Flisek A. (2011), *Ordynacja podatkowa oraz akty wykonawcze*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa.
 Głuchowski J., Patyk J. (2009), *Zarys polskiego prawa podatkowego*, LexisNexis, Warszawa.
 Gomułowicz A., Małecki J. (2011), *Podatki i prawo podatkowe*, LexisNexis Polska, Warszawa.
 Ofiarski Z. (2010), *Ogólne prawo podatkowe: zagadnienia materialno-prawne i proceduralne*, LexisNexis Polska, Warszawa.
 Olesińska A. (2009), *Polskie prawo podatkowe: zarys systemu*, „Dom Organizatora”, Toruń.
 Szczodrowski G. (2007), *Polski system podatkowy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
 Żurawska D. (2011), *Prawo podatkowe. Część ogólna. Repetytorium*, Difin, Warszawa.

RATING TAX SYSTEM, IN THE OPINION OF ENTREPRENEURS FROM THE WEST POMERANIAN

Abstract: Purpose – the objective of this paper is to assess the applicable tax system, especially CIT, PIT and VAT and the changes made by the tax authorities. To investigate the Polish tax system, a survey was conducted among entrepreneurs in Western Pomerania. The aim was to elicit the views of entrepreneurs on the tax environment of companies present relationship with the tax authorities and tax control and the applicable tax concessions. Design/Methodology/Approach – used questionnaire and questionnaires were sent to 30 companies. All properly completed qualified for analysis. Surveyed chief accountants, financial directors and the people involved in the company tax. Respondents had to answer 13 questions. Findings – the paper presents the essence of the tax system and the results of the use of taxes. On this basis, the tax laws are biased and too frequent changes, which causes a lot of confusion between taxpayers and tax authorities. Originality/Value – the results of the analysis of taxation applied in companies, it is concluded that the frequent changes in tax regulations and their misrepresentations have a big impact on the assessment of the tax system.

Keywords: taxation, controls, taxes

Cytowanie

Czubakowska K., Grodzińska A. (2013), *Ocena systemu podatkowego w opinii przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 765, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 61, t. 2, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 21–33; www.wneiz.pl/frfu.

